BirdLife Suomi ry BirdLife Finland rf
Annankatu 29 A 16, 00100 HELSINKI
Puh. (09) 4135 3300, fax (09) 4135 3322
Sähköposti: toimisto@birdlife.fi
www.birdlife.fi

Vastaanottaja:
Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asia: E 32/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Kemikaalit; REACH-asetuksen (EY N:o 1907/2006) mukainen rajoitus koskien lyijyn käyttöä ammuksissa ja kalastusvälineissä

BirdLife Suomi kiittää ympäristövaliokuntaa lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa.

Lyijy aiheuttaa riskin luonnonympäristölle ja kansanterveydelle. EU:ssa päätyy vuosittain metsästyksen, harrastusammunnan ja kalastuksen toimesta luontoon yli 44 000 tonnia lyijyä, ja lyijymyrkytykseen kuolee EU:ssa vuosittain miljoona lintua. Myrkytyksen riski on erityisen suuri vesi- ja petolinnuilla, ja ravinnosta saatu lyijy on todettu Suomessa merikotkan merkittävimmäksi kuolinsyyksi.

Lyijyn käyttöä koskevia kieltoja on perinteisesti vastustettu vaikutuksia vähätellen, korvaavien vaihtoehtojen puuttumiseen ja kuluttajille syntyviin kustannuksiin vedoten, ja jättämällä huomiotta yhteiskunnalle ja luonnolle koituvat kustannukset. Kiellot, kuten lyijyn käytön kielto bensiinissä ja maaleissa, ovat kuitenkin toimineet innovaatioiden ja yritystoiminnan kirittäjinä.

Tanska on ollut merkittävä uranuurtaja lyijyn luontoon päätymisen estäjänä ja kieltänyt metsästyksessä kokonaan lyijyhaulien käytön vuonna 1996 ja lyijyluotien käytön vuonna 2023. Päätökset ovat hyödyttäneet maan ammusteollisuutta, joka on investoinut ympäristöystävällisiin ratkaisuihin ja saanut ympäristön huomioimisesta kilpailuetua. Tanskan esimerkki osoittaa käyttökieltojen voivan olla ympäristöhyötyjen lisäksi hyödyllisiä taloudelle.

Reach –asetukseen esitetyt poikkeukset ja joiltakin osin pitkät siirtymäajat hidastavat ympäristöön päätyvän lyijyn vähenemistä. Sen lisäksi, että metsästys- ja kalastuskäytön poikkeukset tulee minimoida, tulee minimoida myös ei-viranomaisten rata-ammuntaa koskevat poikkeukset vain täysin välttämättömiin. Rata-ammunnan aiheuttamasta ympäristön turmeltumisesta voi aiheutua huomattavia kustannuksia yhteiskunnalle, kuten Suonenjoen Onkilammella[1].

Komission REACH asetusluonnosta on aikaisemmista versioista heikennetty mm. Suomen vaatimuksista. Tämä on herättänyt ihmetystä Euroopan ympäristöväen keskuudessa, koska Suomea on pidetty ympäristöasioissa edelläkävijänä, ja koska Suomen muuttolinnusto kärsii lyijyn käytöstä myös muuttoreitin varrella.

Suomen tulee olla eturintamassa ja vaatia komission esitystä tiukempaa RAECH-asetusta. Kannustamme ympäristövaliokuntaa muodostamaan REACH-asetukseen kannan, jossa poikkeukset on rajoitettu vain välttämättömiin, kuten viranomaistoimintaan, ja siirtymäajat minimoitu.

BirdLife Suomen puolesta 20.5.2025

Aki Arkiomaa, toiminnanjohtaja

[1] https://www.ely-keskus.fi/-/lyijylla-pilaantuneen-onkilammen-tilanne-pyritaan-ratkaisemaan-kestavalla-tavalla-pohjois-savo-pirkanmaa-